

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ 1938–1944 РОКІВ

- 29 травня 1938 року* – В Угорщині вийшов т. з. Перший «єврейський закон» (закон № XV від 1938 року), який обмежив 20% максимальну кількість найманих працівників іудейського віросповідання в певних сферах.
- 21–22 січня 1939 року* – В Ужгород і Мукачево навідався угорський прем'єр Бейла Імреді з дружиною у супроводі міністра торгівлі та промисловості Антала Кундера, державного секретаря Тібора Патакі.
- 2 лютого 1939 року* – Радянський Союз розірвав дипломатичні відносини з Угорщиною.
- 19 лютого 1939 року* – У Мукачеві провів роботу «Конгресс русских националистов», на якому були присутні активні члени «Русской Национально-Автономной Партии» та «Русской национальной гвардии чернорубашечников». Центральною постаттю конгресу став «вождь русских националистов» Степан Фенцик.
- 15 березня 1939 року* – Одночасно зі вступом німецьких військ у Прагу угорська армія в трьох напрямках перейшла чехословацький кордон і захопила більше ста населених пунктів Карпатської України.
- 18 березня 1939 року* – Завершення окупації Карпатської України. У Будапешті почалася нарада під головуванням прем'єр-міністра Пал Телекі про підготовку самоврядування Підкарпаття.
- 20 березня – 7 липня 1939 року* – Краєм управляла військова адміністрація Підкарпаття (Kárpátaljai katonai közigazgatás) на чолі з генералом Бейлою Новаковичем. Радник Михайло Демко. Цивільний урядовий комісар Юлій Марина.
- 21 березня 1939 року* – Газета «Magyar Nemzet» («Мадяр Немзет») публікує спільне звернення регента Міклоша Горті та прем'єр-міністра Пала Телекі до населення Підкарпаття: «русинський народ в складі угорської державності повинен отримати власне самоврядування, яке, проживаючи поза її межами, досягти не зміг».
- 23 березня 1939 року* – Угорські війська вторглися до Словаччини і вийшли на заплановані рубежі у трьох напрямках: Великий Березний–Улич–Старина; Малий Березний–Убля–Стакчин; Ужгород–Тибава–Собранці.
- 24 березня 1939 року* – Шкільний відділ цивільного правління Підкарпаття видав обіжник, в якому наказувалося звільнити зі шкільництва всіх українських емігрантів, що прийшли сюди починаючи з 28 жовтня 1918 р. Працювати в школах мали право лише представники російської еміграції, що боролися з більшовизмом. У цей же день словацька авіація бомбардувала Ужгород, Великий Березний та Собранці. Угорською відповіддю було бомбардування аеропорту в Іглов (Spišská Nová Ves).
- 25 березня 1939 року* – Прем'єр-міністр Угорщини Пал Телекі відвідав окуповані словацькі землі, зайшов до гонведів аж на фронтову лінію.
- 27 березня – 4 квітня 1939 року* – У Будапешті працювала змішана словацько-угорська комісія, що завершила роботу підписанням протоколу про новий східний кордон між Словаччиною і Угорщиною. У підсумку 7 квітня угорські

- війська вступили у ряд інших населених пунктів. Словацька територія звузилася на один округ – Собранці та частину округу Сніна, де проживало біля 45 тисяч осіб у 74 селах. Переважало тут населення руської (української) ідентичності. Приєднані землі були включені до складу Підкарпаття.
- 30 березня 1939 року – 3 ініціативи міністерства землеробства в Ужгороді, під головуванням прелата Олександра Ільницького був сформований комітет з 6 членів, завданням якого було «проведення термінової акції економічної допомоги, що розпочинається на Підкарпатті».
- 31 березня 1939 року – Розпорядження крайового військового командування Підкарпаття №142/1939 про конфіскацію для знищення «всіх українських і проти угорських книг».
- 22 квітня 1939 року – В Ужгороді створено Підкарпатський виробничий споживчо-збутовий кооператив «Гондя». Голова Юлій Марина.
- 5 травня 1939 р. Опубліковано Другий «єврейський закон» (закон № IV від 1939 року) про подальше обмеження «впливу в суспільному та економічному житті» угорських громадян єврейської національності.
- 14 травня 1939 року – «Золотий поїзд», який перевозив святу правицю Святого Іштвана, проїхав через Чоп, Ужгород, Батєво, Мукачево, Берегово. В Мукачеві реліквію пронесли по місту. Серед інших у хресному ході взяв участь кардинал-примас Юстиніан Шереді.
- 22 травня 1939 року – Створено німецько-італійський військовий альянс («Сталевий пакт»).
- 28–29 травня 1939 року – В Угорщині – за винятком Верхньої Угорщини і Підкарпаття – були проведені вибори депутатів до Держаних зборів. Засідання Держаних зборів відбулося 10 червня без представників Верхньої Угорщини і Підкарпаття.
- 22 червня 1939 року – Державні збори Угорщини прийняли закон № VI від 1939 р. «Про з'єднання Підкарпатурської території з Угорською державою», а прем'єр-міністр П. Телекі підписав розпорядження № 6.200 від 1939 р. «Про теперішнє управління суспільною справою на повернутих землях Підкарпатської Русі». Ці документи стали правовою основою для переходу до цивільного управління краєм. Натомість військової адміністрації було створено специфічну (стосовно інших адміністративно-територіальних складових Угорщини) інституцію – регентський комісаріат Підкарпатської території. Регентський комісар підкорявся виключно регенту країни та прем'єр-міністру. У нижню палату угорського парламенту були запрошені від Підкарпаття: Юрій Бенце, Іван Бокшай, Андрій Бродій, Михайло Демко, Стефан Фенцик, Юлій Фелдешій, Петро Гайович, Володимир Гомічко, Іван Шпак, Едмунд Жегора. Депутати історичного Закарпаття від Угорської Партії Верхньої Угорщини: Ференц Егрі, Карой Хоккі, Ендре Корлат, Євген Ортутай, Аладар Возарі, Олександр Чуга.
- 29 червня 1939 року – Регент Угорщини Міклош Хорті призначив регентським комісаром Підкарпатської території Жігмонда Перені.
- 1 липня 1939 року – Регент Угорщини Міклош Горті довічними членами верхньої палати угорського парламенту призначив греко-католицького прелата

Олександра Ільницького, голову Центральної Руської Народної Ради Йосифа Камінського та єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії Олександра Стойку.

7 липня 1939 року – На Підкарпатті припинило діяльність військове управління, набрала чинності розпорядження № 6.200 від 1939 р. щодо цивільної адміністрації. Території, заселені русинами об'єднує Підкарпатурська територія. Жігмонд Перені вступив на посаду регентського комісара.

16 липня 1939 року – Регентський комісар Жігмонд Перені виступив з вступною промовою у Хусті.

16–24 липня 1939 року – «На території Підкарпаття, яке повернуто до Угорщини», на підставі Рішення Ради міністрів близько 2000 обліковців проводили перепис населення, сільськогосподарського майна та худоби. Територія Підкарпаття – 12.146 км², загальна кількість населення – 671.962 осіб. Кількість «відпочиваючих» – 7 тисяч, «відсутніх» – (в основному на жнивних у рівнинних регіонах) 13.582. Населення найбільших населених пунктів: Мукачево – 27.291, Ужгород – 23.785, Хуст – 18.874, Виноградovo – 12.569, Ясіня – 10.499 людей. Релігійна приналежність: 61,8% – греко-католики, 17,2% – православні, 12,1% – євреї, 8% – римо-католики, 2,2% – реформати.

22 липня 1939 року – Андрій Бродій заснував в Ужгороді Угро-руський Клуб депутатів Державних зборів Угорщини.

30 липня 1939 року – В Ужгороді видали перший номер тижневика – «офіційної газети Підкарпатської території» під назвою «Kárpátaljai Közlöny» - («Підкарпатський Вїстникъ»). Видавець – регентський комісаріат Підкарпаття.

2 серпня 1939 року – Постанова № 18.136/1939 Прем'єр-міністра (П. М.), що вносить доповнення до постанов № 5.800/1939 та № 6.200/1939. (П. М.), які регулюють застосування мов у державних установах, виголосила: «На Підкарпатті угро-руська мова не національна мова, а друга державна мова. Мовне питання повинно розглядатись в практичній площині, і ні в якому разі не можна з нього робити політичне питання».

23 серпня 1939 року – Народний комісар закордонних справ СРСР В'ячеслав Молотов і Міністр закордонних справ Німеччини Іоахим фон Ріббентроп підписали у Москві радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова – Ріббентропа).

28 серпня 1939 року – Вийшла Постанова № 17.946/1939 Міністра внутрішніх справ Угорського королівства «Про внесення змін до адміністративного поділу Підкарпатських територій, в зв'язку з їх поверненням до Святої Угорської Корони».

1 вересня 1939 року – Німеччина напала на Польщу, в результаті чого і розпочалась Друга світова війна. В Угорщині введено надзвичайний стан. Обмежувалося право зборів і мітингів, запроваджувалася перевірка періодики (внутрішня цензура) і закордонної друкованої продукції, скасовувалося обмеження робочого часу та оплачувані відпустки, встановлювалися тверді ціни.

12 вересня 1939 року – Андрій Бродій створив «Угросорусское национальное объединение». Це мало чисто декларативний характер, бо далі про об'єднання нема жодних відомостей.

17 вересня 1939 року – Радянський Союз повідомив угорський уряд, що вважає недоторканість кордонів Угорщини. Радянська армія цього ж дня вторглася на територію Польщі.

18 вересня 1939 року – В результаті подій у Польщі вночі розпочався нелегальний перехід поляків в Угорщину по Ужоцькій залізниці. Серед біженців, які рятувались на Ужку, у Волівці, Ясінях було багато дипломатів та високопосадовців міністерства закордонних справ. Угорський уряд погодився прийняти біженців з поміж польського цивільного населення.

24 вересня 1939 року – Угорщина відновила дипломатичні відносини з Радянським Союзом.

27 вересня 1939 року – Цього дня пополудні радянські війська вийшли на угорський кордон біля Верецького перевалу, ввечері вже біля Яблунецького, а 28 вересня увечері кордон досягли вже і на Ужоцькому перевалі. Командування зв'язалося з Угорською прикордонною службою для «з'ясування точної лінії кордону».

вересень 1939 року – У відповідності до Розпорядження Міністра релігії та освіти № 133.200/IX.1939 у школах зі словацькою, руською і німецькою мовами навчання викладання предмета угорської мови – як державної мови – обов'язкове, інше ж проводиться на рідній мові; нестачу підручників, якими ще користуються, вчителі зобов'язані доповнювати відповідним духовно-патріотичним навчанням; 1939–1940 навчальний рік все ще розглядався як перехідний, але починаючи з 1940–1941 навчального року навчання проводитиметься виключно за угорськими навчальними програмами.

20 листопада 1939 року – Прем'єр-міністр Пал Телекі призначив члена Верхньої палати, прелата греко-католицької церкви Олександра Ільницького головним радником регентського комісаріату Підкарпаття.

4 грудня 1939 року – Головний радник Олександр Ільницький зайняв свій пост.

12 грудня 1939 року – До верхньої палати був поданий проект Положення про вибори депутатів парламенту від Верхньої Угорщини і Підкарпаття, згідно якого для Підкарпаття було виділено 11 мандатів (край має стільки районів), Ужанська жупа отримує 1 мандат, Бережська та Угочанська адміністративно поки що об'єднані жупи – 3. Ухвала Положення відбулась 18 грудня.

31 грудня 1939 року – Оприлюднений закон № XVIII від 1939 р. «Про вибори депутатів Державних зборів на возз'єднаних з Святою Угорською Коронаю територіях Верхньої Угорщини, та на повернутих до Святої Угорської Корони територіях Підкарпаття» (прийнято 28 грудня).

1939 рік – За даними Підкарпатської землеробської палати на Підкарпатті 263.847 працюючих (196.330 чоловіків, 67.517 жінок), кількість утриманців 403.714, з доходів від підсобного сільськогосподарського виробництва жили 521.708 (212.793 працюючих та 308.915 утриманців), серед них батраків 28.054 (та 20.451 утриманців), з доходів від лісогосподарювання жили 19.467 (та 39.883 утриманців).

16 березня 1940 року – Регентський комісаріат видав Розпорядження «Про перевірку бібліотек, які знаходяться у віданні шкіл та сіл на території Підкарпаття».

Комісія перевіряє зміст книжок на предмет наявності у них антидержавних закликів, та чи не написані вони на такій мові (українська, великоруська), яка не відповідає русинській мові і таким чином чи не підпадають вони під претензії». «Книжки, які вважаються непідходящими» «до особливого розпорядження необхідно вилучити».

квітень 1940 року – Повінь на Підкарпатті.

25 травня 1940 року – В столиці в урочистій обстановці було відкрито перший регулярний авіарейс по маршруту Ужгород–Кошице–Будапешт.

19 червня 1940 року – Прем'єр-міністр Пал Телекі в парламентському виступі розповів про те, що вибори, які повинні були відбутися в Верхній Угорщині та Підкарпатті до 30 червня – по причині воєнних дій переносяться на невизначений термін. Мандати чинних депутатів будуть продовжені.

2 липня 1940 року – Прем'єр-міністр Пал Телекі, виступаючи в угорських Державних зборах підкреслив: необхідність забезпечення розумної національної політики, недопустимо, щоб влада «посміла впливати на будь кого, щодо визначення власної національної приналежності», щодо впливу при виборі школи для дітей. Посадові особи в районах проживання національних меншин повинні складати іспит на знання мови.

23 липня 1940 року – Прем'єр-міністр Пал Телекі представив до парламенту законопроект про Підкарпатське Воєводство та його самоврядування.

5 серпня 1940 року – На вимогу військового командування прем'єр-міністр Пал Телекі відкликав законопроект про Підкарпатське Воєводство та його самоврядування.

30 серпня 1940 року – Німеччина та Італія Другим Віденським арбітражем від Румунії до Угорщини приєднує Північну Трансільванію та Секейщину.

кінець серпня 1940 року – Повінь на Ужі та Латориці завдала великих збитків. На околицях Мукачева завалилися будинки.

2 вересня 1940 року – Регент Міклош Горті звільнив Жігмонда Перені за його власним проханням з посади регентського комісара Підкарпаття.

12 вересня 1940 року – Регент Міклош Горті призначив Міклоша Козму регентським комісаром Підкарпаття.

15 вересня 1940 року – В Ужгород прибув новий регентський комісар Міклош Козма.

25 вересня 1940 року – Прем'єр-міністр П. Телекі підписав розпорядження № 6.840/1940 «Участь державних службовців у діяльності політичних партій». Їм дозволялося членство в будь-якому з легалізованих політичних об'єднань, але на них, за винятком міністрів, регентського комісара, статс-секретарів, жупанів, старост, депутатів, накладалася заборона займати партійні посади і використовувати на службі партійну символіку.

вересень 1940 року – АТ «Латорицю» реорганізовано під новою назвою АТ «Латорця». Генеральний директор Дюла Шімонкаї.

26 листопада 1940 року – Набрала чинності Постанова Міністерства внутрішніх справ № 23.301 від 1940 р. про внесення змін до адміністративного розподілу Підкарпатської території.

27 листопада 1940 року – Підкарпатський депутат Аладар Возарі в угорському парламенті заявив, що «національне питання в першу чергу є соціальною проблемою».

1940 рік – Національний інститут санітарії повідомив, що рівень народжуваності в країні найвищим є на Підкарпатті і складає 29,1 народжень на тисячу населення. Смертність новонароджених теж тут найвища: 18,2%.

26 січня 1941 року – В Ужгороді було створено Підкарпатське Наукове Товариство. Голова Антал Годинка.

31 січня 1941 року – Перепис населення країни. Населення історичного Підкарпаття складає 854.772 чоловік.

січень 1941 року – Згідно доповіді поліції Ужгорода, в місті налічується 135 приватних автомобілів, 54 автомобілі-таксі, 1 автобус, 54 мотоцикли, 40 вантажних автомобілів, 2085 велосипедів, 44 карет.

15 березня 1941 року – Щоденна газета Мукачева «Kárpáti Híradó» («Карпатський вісник») редакцію, видавництво та друкування перенесла до Ужгороду, де вона стала органом прес-центру регентського комісаріату.

21 березня 1941 року – З радянської столиці вирушив перший потяг на регулярному маршруті Москва – Будапешт (тривалість поїздки 50 годин). Цей потяг віз прапори 1848/1849 років, які ССРСР повернула Угорщині. Урочистий прийом відбувся на прикордонній станції Лавочне 23 березня.

30 березня 1941 року – В Ужгород навідався син регента Іштван Горті (директор Угорських залізниць) із дружиною Ілоною. Він взяв участь у церемонії вручення прапора 5 моторизованому полку, що розмістився в місті.

6 квітня 1941 року – З цього дня розпочав курсувати скорий поїзд по маршруту Кіральгаза (Королево) – Будапешт. Тривалість поїздки в одну сторону 7 годин.

27 квітня 1941 року – Декрет регента М. Горті про призначення єпископського намісника і адміністратора для угорських і підкарпатських православних громад (осідок – у Будапешті). Ним був іменований протопресвітер, доктор теології Михайло Попов, російський білоемігрант, викладач Дебреценського університету. Він вступив на посаду в урочистій атмосфері 1 червня 1941р. в єпископському храмі Мукачева у присутності регентського комісара Міклоша Козми і міністерського радника Шандора Єсенські.

17 травня – 8 червня 1941 року – Дні мистецтва в Ужгороді. 6-ий етап Національних Днів мистецтва після Секешфегервару, Дьєра, Кошице, Ниредьгази та Пийча.

22 червня 1941 року – Німеччина напала на Радянський Союз.

23 червня 1941 року – Нарком закордонних справ СРСР В'ячеслав Молотов, серед іншого повідомив послу Угорщини в Москві Йозефу Кріштофі, що уряд СРСР не має до Угорщини вимог і наміру на неї нападати.

24 червня 1941 року – Угорщина розірвала дипломатичні відносини з Радянським Союзом.

26 червня 1941 року – Бомбардування Кошице і залізничного потягу в районі Рахова. Угорщина оголосила війну Радянському Союзу.

1 липня 1941 року – З цього дня на Підкарпатті заборонено проведення будь-яких зборів, свят, пікніків за винятком церковних служб, владно-публічних та асоціативних зборів. Заборонені також міжміські телефонні розмови.

12 липня 1941 року – Видане Розпорядження № 192/2/1941 VII.в. Міністерства внутрішніх справ, в якому говориться, що «з огляду на поточні зовнішньополітичні обставини відкривається можливість того, щоби проживаючих на території країни небажаних іноземців, [...] проти яких винесені і набули чинності постанови про депортацію, або про відмову у наданні дозволу на проживання, [...] і до цього часу не були реалізовані – у найближчий час повинні бути з території країни виселені». Це була перша депортація євреїв з Угорщини.

1 серпня 1941 року – Православні священики Підкарпаття почали отримувати заробітну плату від Угорської держави.

8 серпня 1941 року – Опубліковано так званий Третій «єврейський закон» (№ XV від 1941 року), який забороняє шлюб між євреями та неєвреями.

27–28 серпня 1941 року – Масові вбивства євреїв в Кам'янці-Подільському.

31 серпня 1941 року – На Підкарпатті до цього часу з 3.830 «єврейських торгово-промислових об'єктів» 2.475 перебрали християнські торговці та ремісники, з них 1.796 «аборигени Підкарпаття» інші ж 679 «переселилися на Підкарпаття з інших регіонів країни».

1 вересня 1941 року – З цього дня в школах необхідно використовувати граматику Івана Гарайди (МРК № 27.300/1941).

23 вересня 1941 року – Регентський комісар Підкарпаття власним рішенням ввів тимчасовий порядок використання прапорів на підвладній території. «Поряд з угорським національним прапором, для відзначення русинської народності дозволено використання тільки синьо-червоного прапору. Ці кольори є кольорами давнього прапору Ракоці [...]».

7 грудня 1941 року – Помер регентський комісар Міклош Козма.

1941 рік – Згідно статистичних даних Підкарпатської Землеробської Палати територія Підкарпаття складає 11.583 км², населення 621.916 чоловік, кількість житлових будинків – 119.904, населених пунктів: 433 малих сіл, 11 великих сіл, 1 вільне королівське місто (Хуст), 103 окружних нотаріатів, густота населення 55,1 чоловік на км², на сім'ю припадає 4,1 народжень, з них 2,93 дітей залишається живими, приріст населення між 1930–1941 роками становив 17,6%.

5 січня 1942 року – Призначений новий регентський комісар Вілмош Пал Томчані.

17 січня 1942 року – До Ужгороду прибув новий регентський комісар Вілмош Пал Томчані.

20 січня 1942 року – У Ванзеї біля Берліну відбулася конференція, на якій домовилися про «остаточне вирішення», що означало повне знищення європейських євреїв.

30 січня 1942 року – Газета «Kárpáti Magyar Hírlap» («Карпатський угорський вісник») писала: «дуже холодно [...] дев'яносто років не було такого холоду як цієї зими». «Все Підкарпаття покрите величезним шаром снігу. Всюди

бушують хуртовини». По цій причині були впроваджені однотижневі канікули в школах.

12 лютого 1942 року – Угода між Угорщиною і Німеччиною про вербування новобранців у військові частини вермахту серед німецького населення на території Угорщини.

Лютий 1942 року – На три вакантні місця у палаті представників від Підкарпаття були кооптовані наступні особи: Адальберт Рішко, Стефан Будой, Петро Габка (Кікінеші).

11 квітня 1942 року – Почалася відправка Другої угорської армії на східний фронт.

Квітень 1942 року – Згідно доповіді міністерства промисловості, Підкарпаття електрифіковано всього на 5,9%.

3 червня 1942 року – Новим головою Підкарпатського Наукового Товариства обрано Олександра Ільницького.

6 вересня 1942 року – Опубліковано т. зв. Четвертий «єврейський закон» (№ XV від 1942 р.) згідно якого євреї не можуть придбати сільськогосподарську нерухомість, а вже наявне у їхній власності – зобов'язані продати.

12 вересня 1942 року – Починається депортація циганів.

19 листопада 1942 року – Перемога радянських військ під Сталінградом принесла рішучий перелом в ході Другої світової війни. Цього дня Президія Верховної Ради СРСР прийняла Постанову про амністію «карпаторусинів, українців і словаків, які до розчленування Чехословаччини мали чехословацьке громадянство» і були біженцями з Угорщини. Їх випустили з таборів і направили до Бузулуку, щоб вони «вступили добровольцями в чехословацьку армію». Нездатних проходити військову службу, жінок та дівчат направили працювати в Казахстан. У Радянському Союзі було близько 8 тис. біженців із Закарпаття.

28 листопада 1942 року – Опубліковано Закон № XXI від 1942 року «Про зміни і доповнення до Закону № XXII від 1926 про верхню палату Державних зборів, а також про необхідні тимчасові розпорядження щодо організаційної структури верхньої палати пов'язані з повернутими територіями» (від 25 листопада).

3 1 січня 1943 року – «з повернутої Підкарпатської території» до верхньої палати парламенту були кооптовані Петро Дем'янович, Андрій Крічфалуші-Габар та Стефан Ганьо.

Січень-лютий 1943 року – Друга Угорська армія зазнала нищівної поразки біля Дону.

Із 10 березня 1943 року – За постановою міністра внутрішніх справ «заборонено проводити будь-які розваги».

Червень 1943 року – Доповідь Землеробської Палати про Підкарпаття: перевірили 8.447 дозволів на торгово-ремісницьку діяльність, з яких 1.792 були на руках християн, а 6.655 на руках євреїв. Ліквідували 3.830 єврейських торгово-ремісницьких дозволів, замість них 3.500 християнських торговців і ремісників одержали дозволи, з них 1796 – з Підкарпаття і 679 «вихідці з інших дотріанонських територій Угорщини, що поселились на Підкарпатті».

- 5 липня – 23 серпня 1943 року – Курська битва. Вирішальний перелом в ході Другої світової війни.
- 18 серпня 1943 року – В районі Хуста приземлився радянський повітряний десант, яким керував угорець Ференц Патакі (з кінця 1943 року діяли в Будапешті).
- 28 листопада – 1 грудня 1943 року – Тегеранська конференція. Вінстон Черчілль, Франклін Делано Рузвельт і Йосиф Віссаріонович Сталін домовились про спільний виступ проти німецьких військ (відкриття другого фронту) і про основні аспекти повоєнного устрою після переможного завершення війни.
- 12 грудня 1943 року – Радянський Союз і Чехословацький уряд в екзилі (Едуард Бенеш) в Москві уклали договір про дружбу, взаємодопомогу і взаємодію після війни. У договорі містилася посилка на те, що перший Віденський арбітраж недійсний.
- 14 грудня 1943 року – Едуард Бенеш в Москві передав радянському уряду меморандум під назвою «Виселення частини населення Чехословаччини». Чехословаччина в майбутньому буде національною державою, по закону «національні меншини не будуть вважатися нацією або політично спільнотою».
- 14–18 грудня 1943 року – На чехословацько-радянських міжурядових переговорах в Москві Едуард Бенеш свої побажання сформулював в меморандумі, зокрема, вимагаючи для Чехословацьких збройних сил права «зайняти всі до-Мюнхенські території Республіки» (тобто і Підкарпаття).
- 6 січня 1944 року – Згідно спогадів англійського прем'єра Уїнстона Черчілля, в цей день Едуард Бенеш показав йому карту, де Підкарпаття вже було зображено частиною Радянського Союзу.
- 18 березня 1944 року – Німецькі війська, що були вишикувані на західному кордоні, почали вторгнення в Угорщину.
- 19 березня 1944 року – Німецькі війська без опору зайняли територію Угорщини.
- 22 березня 1944 року – В післяобідній час в Ужгород вступили німецькі війська.
- 31 квітня 1944 року – Підкарпаття оголошено територією воєнних дій (Постанова Прем'єр-міністра № 1.440/1940).
- 16 квітня 1944 року – На Підкарпатті починається збір євреїв у гетто. В 2001 році уряд Угорської Республіки саме цей день оголосив угорським Днем пам'яті Голокосту.
- 20 квітня 1944 року – На Підкарпатті «з адміністративних і режимних причин» почалося «в прискореній процедурі виселення [...] єврейського населення».
- 29 квітня 1944 року – Опубліковано урядову Постанову № 10.750/1944, якою вводиться повна цензура преси.
- 8 травня 1944 року – У відповідності до угоди між лондонським урядом в екзилі і Радянським Союзом Закарпаття належить Чехословаччині.
- 10 травня 1944 року – Керівником військової адміністрації Підкарпаття призначений урядовий комісар з повноваженнями міністра в особі генерал-лейтенанта у відставці Андраша Вінце, якому підлеглі усі владні органи управління.
- 11 травня 1944 року – Клемент Готвальд, на хвилі Московського радіо запевнив народи Чехії, Моравії, Словаччини, Карпатської України, що «Радянський Союз і Червона армія не бажає втручатися у внутрішні справи

Чехословаччини і не нав'язуватиме їм радянський суспільний устрій», незважаючи на те, що «пани Будапешта та Берліну, та їх празькі, братиславські, ужгородські прислужники» якраз від цього намагаються уберегти чехів, словаків, карпато-українців. Нову Чехословацьку Республіку буде «очищено» від німецького і угорського «сміття».

Середина травня 1944 року – У Закарпатті висадилися радянські десантники.

6 червня 1944 року – Висадка в Нормандії. Відкриття Другого фронту.

Кінець червня 1944 року – Едуард Бенеш у Лондоні зустрівся з послом Радянського Союзу Лебедевим і заявив йому, що не буде мати заперечень якщо Карпатську Україну приєднають до Радянського Союзу, але бажав би, щоб це відбулось після того як Чехословаччина визволиться і він разом з членами уряду зможуть туди повернутися.

9 липня 1944 року – Український штаб партизанського руху відправив на Підкарпаття для організації партизанської боротьби частину десантної групи під командуванням підполковника Олександра Тканка.

14 липня 1944 року – Посол Чехословаччини в Москві повідомив начальника 4 європейського відділу Наркомату закордонних справ Валерія Зоріна про те, що новим урядовим комісаром визволеного Закарпаття стане міністр економіки та відбудови Франтішек Немец.

Липень 1944 року – Регентський комісар зони воєнних дій видав розпорядження про мобілізацію чоловіків 1896–1926 років народження до війська.

Кінець липня 1944 року – Радянські війська досягли оборонну лінію Гуняді, що знаходилася за 15–20 кілометрів від вододільного хребта Північно-східних Карпат.

30 липня 1944 року – З огляду на близькість фронту рішенням міністра внутрішніх справ Угорщини на Підкарпатті було заборонено партійно-політичну діяльність.

5 серпня 1944 року – Ставка Верховного Головнокомандуючого СРСР утворила 4-й Український фронт для ведення бойових дій у Карпатах.

8 серпня – 26 жовтня 1944 року – У Закарпатті воював партизанський загін Дюли Усти, сформований Українським штабом партизанського руху спільно з представниками ЦК Комуністичної партії Угорщини з числа угорських солдат, які добровільно перейшли на бік радянських військ.

21 серпня 1944 року – Промова Едуарда Бенеша в Лондонському радіо до вояків, що вирушали в Карпатський регіон: «Після війни матимемо нову Республіку – кращу, набагато більш демократичну, набагато більш народну. У першу чергу вона буде національною державою чехів, словаків і карпато-українців. Наша Республіка матиме межі кордонів, що були до Мюнхена».

Серпень 1944 року – Командування об'єднаних радянських партизанських загонів, що діяли на Закарпатті закликала населення до боротьби проти «фашистських загарбників»; в Чехословацькому корпусі Радянської Армії, що наближалася служило багато підкарпатських патріотів.

26 серпня 1944 року – У Закарпатті десантувалася сформована Українським штабом партизанського руху спільно з представниками Комуністичної партії Угорщини організаторська група на чолі з Іваном Прищепою.

- 27 серпня 1944 року – Радянські війська перетнули угорський кордон на Ойтозькому перевалі.
- 14 вересня 1944 року – Почався штурм 4-го Українського фронту спорудженої в Північно-східних Карпатах лінії Арпада.
- 27 вересня 1944 року – На Закарпатті почав діяти ще один десантний партизанський загін – «За свободу Чехословаччини».
- 15 жовтня 1944 року – Угорська влада розпорядилася провести евакуацію Ужгород. Цим фактично припинила діяльність угорська адміністрація на всьому Закарпатті.
- 16 жовтня 1944 року – Подав у відставку регент Міклош Горті. Прем'єр-міністром (вождем нації) став Ференц Салаші (прихід до влади партії «схрещених стріл»). Цього ж дня генерал-полковник Бейла Далнокі-Міклош, командуючий Першою армією з частиною офіцерського корпусу перейшов на бік Червоної Армії.
- 19 жовтня 1944 року – Урядовий комісар Андраш Вінце скликав останню нараду в Ужгороді.